

teljesen behozatalra szorul. 1936-os adatok szerint vasércszükségletének 76, nyersvasának 30, rezének 41, alumíniumának 70, ólmának 92, ónjának 71, cinkjének 71, naftájának 92,6, gyapotjának 98, gyapjújának 95 százalékát, kaucsukját pedig 100 százalékban a külföldön szerezte be.

* * *

A tudomány és a munka legszebb győzelmét aratta a napokban 4 szovjettudós, az Északi Sark bátor kutatói. Papanin, Krenkel, Sirsov, Fjodorov tudósokat több mint kilenc hónapi fáradhatatlan munka után, a rájukbízott feladatok tökéletes elvégzése után e hó 19.-én a megmentésükre küldött Tajmyr és Murman jégtörő hajók a fedélzetükre vették. Valóságos diadalmenet az útjuk. Üdvözlő táviratokat fognak fel a hajó távirásza, újabb és újabb jelei a nép hálájának a sarkkutatókkal szemben. Tudják, hogy a tudomány minden egyes előre tett lépése a nagy tömegekért van, minden áldozat, mely a tudomány szolgálatában történik, az ország minden egyes polgárának érdekét szolgálja. Érthető tehát a nagy öröm és együttlérés, amellyel a szovjet nép tudósait hazavárja.

Szántó Árpád

FIGYELŐ

Mit kíván másfél millió magyar?

A romániai magyar földművesek, kisiparosok, székely alkalmazottak és munkások brassói nagygyűlésének határozata

A Romániában kavargó politikai események mindnagyobb megpróbáltatások elé állítják az ottélő magyar kisebbséget. Az anyaállamtól elszakadt magyarság életkörülményei állandóan rosszabbodnak anélkül, hogy az arra hivatott körök részéről bármi is történnék ennek megelőzésére, vagy elhárítására. Az utódállambeli magyarság lassan rájött arra, hogy sorsának megjavítását hazai segítségtől nem várhatja. Önerejére kell tehát támaszkodnia. Ha valamit el akar érni, csak saját szorgalmas és kitartó munkájával érheti el.

Hivatalos magyar részről nem is történhet semmi, hiszen a romániai pálfordulás a régvárt irányba történt. Ott is az a kurzus került fel, amely Magyarországon már két évtizede dolgozik a nép, az igazság és a humánus ellen. A horogkereszt-imádat meghozta a magáét. A fajgyűlölet győzedelmeskedett, a „nemzeti” eszme hitleri tort ül... A halálraitelt? a milliónyi kisebbség, minden szabadságakarásával, életkövetelésével...

A tengelypolitika újabb áldozata a hazai után, most a romániai dolgozók tömege. Nyilvánvaló, hogy a hazai reakciónak nagy szerepe van ebben. Mi sem gátolja azonban a „magyar” uralkodó

köröket, hogy továbbra is ne folytassák ámitással, hazugsággal, önzéssel és gyűlölettel teli nemzetölő politikájukat. Hogy meddig? Ez a magyar nép élniakarásától, élnitudásától és nem utolsó sorban türelmétől függ.

Az utódállamokban élő magyar nép talán azért, mert a „nemzeti” eszme nevelőhatásától mentes, már megtanult saját fejével gondolkozni, megtanulta a sajátos életkörülményeihez megfelelő harcieszközők megválogatását a maga elé kitűzött célok eléréséhez.

1937. november 14-ikén, tehát a történelmi változások előestéjén tartotta meg első országos nagygyűlését Brassóban a Magyar Dolgozók Szövetsége (Madosz). „Először történt meg a jobbágyok ötszáz évvel ezelőtt lezajlott bábolnahegyi nagygyűlése óta, hogy nem az urak vitatták meg a nép kérdéseit, hanem maga az érdekelt nép szólalt meg és intézte a nemzet sorsát. Az Erdélyből, Bánságból s az Ókirályság magyar szórványaiból egybegyűlt földművesek, kisiparosok, székely alkalmazottak és munkások négy külön szakosztályban fejtették ki másfélmillió romániai magyar kívánságait s a közösen hozott néphatározatokat a nagygyűlés kitoró lelkesedéssel tette magáévá.”

„1437-ben a magyar jobbágyok a román jobbágyokkal együtt szálltak táborba a népjogokért. Ma újból közösen indul harcba a magyar és román dolgozó a demokráciáért, a nép uralmáért. A Magyar Dolgozók Szövetsége felismerte a demokratikus erők tömörítésének szükségességét s szövetséget kötött a román Nemzeti Parasztpárttal, a román Ekések Frontjával és a Magyar Kisgazdapárttal.”

Sok lenne részletesen elmondani mi mindent fogadott el határozataiban a MADOSZ ezen a nagygyűlésen. A különböző munkakörök szerint megalakult szakosztályok részletesen és precízen határozták meg a magyar élet minden terén szükségesnek látott újításokat, reformokat. Nemcsak gazdasági és politikai kérdések, de kulturális problémák is megvitatásra kerültek.

A kongresszus a következő véghatározatot hozta:

Tisztában vagyunk azzal, hogy eredményes munkát törvényes jogköveteléseink terén addig nem végezhetünk, amíg népünk belső demokratikus kibontakozását meg nem valósítjuk. Ezért is a kisebbségi küzdelem eddigi meddőségéért a sovinizmus támadásain kívül saját szervezetlenségünket, szétszórtságunkat és ezzel együtt azokat is felelőssé tesszük, akik belső életünkben gátolják a népi tömegek szabad megnyilvánulását.

A MADOSZ létezésének első percétől kezdve hirdette, hogy a magyar kisebbségi életben csak azon politikai szervek bírnak létjogosultsággal, amelyek munkájukat szorosán összekötik az általános kisebbségi és demokratikus jogok s az elárvult földműves- és városi kisemberek érdekeinek védelmével. Ezért szükségesnek látjuk, hogy belső kisebbségi életünkben is az építő szándék

érvényesüljön, a magyar népi rétegek gazdasági beszerzése, kulturális felkarolása és a magyar küzdelmi egység létrehozása.

Az általános szabadságjogok megvédése azonban nemcsak a magyar, hanem a többi kisebbségi és a román tömegeknek is érdeke. Ezért is szükségesnek látjuk az ittélő magyarság együttműködését a román demokratikus pártokkal. A román demokráciával való összefogásunk itt, Erdélyben nemcsak politikai, hanem történelmi szükségszerűség is. Az Ekés Fronttal való szövetségünk a románság és a magyarság szövetségének megpecsételése, amivel egyszer s mindenkorra elejét akarjuk venni annak, hogy e két nép még egymás vérént onthassa.

Sohasem volt nagyobb szükség a békésszándékú erők összefogására, mint manapság. Békében akarunk élni s ellene vagyunk a nemzetközi szerződések erőszakos megszegésének, ellene vagyunk annak, hogy az országok közötti ellentéteket a békés lakosság le-mészárolásával intézzék el.

A dunavölgyi népek megegyezése a békét és demokráciát védő hatalmak táborában életkérdés számunkra, ezért is rokonszenvvel tekintünk arra a magyarországi márciusi ifjúságra, amely minden üldöztetés ellenére is fennen lobogtatja a demokratikus, a Duna völgyében élő testvérnépekkel szövetségbe lépő magyarság zászlóját.

Tisztában vagyunk azonban azzal, hogy a romániai magyarság sérelmeinek orvoslása csak innen, az országból jöhet. Ezért is sérelmeinek orvoslására a saját egységünkön kívül ahhoz a román demokráciához folyamodunk, amely ha eddig nem tagadta meg a gyulafehérvári pontokat, az ittélő nemzetiségek jogát önkormányzatukhoz, a mai nehéz világpolitikai helyzetben kötelességének kell, hogy tartsa, velünk együtt azokat ki is harcolni.

A négyéves MADOSZ ma meggyökerezett mozgalom és szervezett tömege. Méltán megértünk arra, hogy ezen első kongresszusunk a magyar kisebbségi összefogás toborzója és az országos demokrata összefogás ösztönzője legyen.

Mikor jogos méltatlansággal tiltakozunk azon törvénytervezetek és hátmögötti intézkedések ellen, amelyek lehetővé teszik az ország számtalan kisebbségi állampolgárának a munka és kenyérjogtól való megfosztását, ezt azért is tesszük, mert az ország népeinek békés együttélése és szolidaritása minden külső és belső veszéllyel szemben csakis a nemzetiségi és általános demokratikus jogok érvényesülése s az ország alkotmányának tiszteletben tartása mellett biztosítható. Ezeket a jogokat pedig, amelyek az ittélő népek javát és a nemzetek közötti békét hivatottak szolgálni, egyedül a magyar egység s a kisebbségek és a román demokratikus erők összefogása biztosíthatják.

Nušić Branislav

Halálával a tizenkilencedik századbéli szerb költői nemzedék utolsó képviselője tűnt el. Három írói generációval működött együtt. A századvégi szerb irodalom nagymesterei: Zmaj, Jakšič, Ilić, — a háborúelőtti fiatal írói nemzedék markáns alakjai: Lazarević, Domanović, Veselinović, — és az élő szerb költészet legnagyobb képviselői: Popović, Zogović, Krklec mindannyian lelkes író társai voltak. Negyven színmű, számtalan prózai írás, cikk és tanulmány jelzik egy hosszú élet munkásságát. Életének eleje és vége egybeesik a szerb társadalom két döntő átalakulásának idejével és ennek megfelelően fellépése és munkássága mindkét korszakban egyenes és bátor kiállás volt. A pozsareváci fegyház egykori politikai teyencének maró gúnnyal megírt cikkei és szindarabjai a délszlávok patriarkális életszemléletének és erkölcsének szempontjából mondanak kritikát a polgárosodó szerb társadalom ezer fonáksága és ellentmondása felett. „Én valóságban burzsoá vagyok, de a mai társadalommal szemben mindig forradalmárnak éreztem magam” — mondta Nušić egy alkalommal. Szatirái: a „Világ”, „A gyászoló család”, „A miniszterné”, a „Gyanus alak”, a „Képviselő úr”, „A házbér” az uborkafára felmászott hatalmasok, pünkösdi királyok és proccok sorozatán kívül az új szerb társadalom elmaradhatatlan alakjait: az uzsorást, bankárt, sznobot és az alkalmazkodni képtelen szerb parasztot is bemutatják. Ez a kritikai állásfoglalás jellemzi Nušić egész munkásságát. De mint a modern idők igazi krónikása az újabb kor szellemétől nem maradhatott távol. Utolsó írásai: „A megboldogult” és „A hatóság” már teljesen a mai társadalomra vonatkoznak és bizonyítékai így annak, hogy a hajlott hátú, beteges, összetört öregember nem volt süket a korparancs szavára, hanem teljes felelősséggel vállalta azt. Közeledése az ifjúsághoz, a haladózsellemű értelmiséghez nem maradt hatás nélkül irodalmi munkásságára sem.

Az írók, tudósok és művészek gazdasági szervezetének múlt év december 5-iki alakuló közgyűlésén tartott beszédében a következőket mondta:

„A kulturmegnyilvánulások, kulturmozgalmak társadalmunkban még mindig másod- harmadrendű tünetek és ezen mozgalmak vezetői, a kultúra építői nálunk csaknem felesleges emberek. Annyira feleslegesnek tartják őket, hogy még a legfontosabb kulturális kérdések tárgyalásán is mellőzik véleményüket. A fiatal kulturának épp úgy, mint a fiatal növénynek, fejlődéséhez és virágzásához a mi éghajlatunknál kedvezőbbre van szüksége.

A mi bizonytalan éghajlatunk alatt a fiatal növény nem fejlődhet erős törzssé, teljes virágzást nem érhet el, a szellemi alkotás sem jut teljes kifejezésre s ezért sok szó marad kimondatlan, sok gondolat félbeszakad, sok folyó már forrásánál elapad vagy legalább is nem adja ki szellemi erejének gazdagságát. Az egyén bármilyen erős is szellemileg, semmilyen erőfeszítéssel vagy siker-

Nušić Branislav

Halálával a tizenkilencedik századbéli szerb költői nemzedék utolsó képviselője tűnt el. Három írói generációval működött együtt. A századvégi szerb irodalom nagymesterei: Zmaj, Jakšič, Ilić, — a háborúelőtti fiatal írói nemzedék markáns alakjai: Lazarević, Domanović, Veselinović, — és az élő szerb költészet legnagyobb képviselői: Popović, Zogović, Krklec mindannyian lelkes író társai voltak. Negyven színmű, számtalan prózai írás, cikk és tanulmány jelzik egy hosszú élet munkásságát. Életének eleje és vége egybeesik a szerb társadalom két döntő átalakulásának idejével és ennek megfelelően fellépése és munkássága mindkét korszakban egyenes és bátor kiállás volt. A pozsareváci fegyház egykori politikai teyencének maró gúnnyal megírt cikkei és szindarabjai a délszlávok patriarkális életszemléletének és erkölcsének szempontjából mondanak kritikát a polgárosodó szerb társadalom ezer fonáksága és ellentmondása felett. „Én valóságban burzsoá vagyok, de a mai társadalommal szemben mindig forradalmárnak éreztem magam” — mondta Nušić egy alkalommal. Szatirái: a „Világ”, „A gyászoló család”, „A miniszterné”, a „Gyanus alak”, a „Képviselő úr”, „A házbér” az uborkafára felmászott hatalmasok, pünkösdi királyok és proccok sorozatán kívül az új szerb társadalom elmaradhatatlan alakjait: az uzsorást, bankárt, sznobot és az alkalmazkodni képtelen szerb parasztot is bemutatják. Ez a kritikai állásfoglalás jellemzi Nušić egész munkásságát. De mint a modern idők igazi krónikása az újabb kor szellemétől nem maradhatott távol. Utolsó írásai: „A megboldogult” és „A hatóság” már teljesen a mai társadalomra vonatkoznak és bizonyítékai így annak, hogy a hajlott hátú, beteges, összetört öregember nem volt süket a korparancs szavára, hanem teljes felelősséggel vállalta azt. Közeledése az ifjúsághoz, a haladózsellemű értelmiséghez nem maradt hatás nélkül irodalmi munkásságára sem.

Az írók, tudósok és művészek gazdasági szervezetének múlt év december 5-iki alakuló közgyűlésén tartott beszédében a következőket mondta:

„A kulturmegnyilvánulások, kulturmozgalmak társadalmunkban még mindig másod- harmadrendű tünetek és ezen mozgalmak vezetői, a kultúra építői nálunk csaknem felesleges emberek. Annyira feleslegesnek tartják őket, hogy még a legfontosabb kulturális kérdések tárgyalásán is mellőzik véleményüket. A fiatal kulturának épp úgy, mint a fiatal növénynek, fejlődéséhez és virágzásához a mi éghajlatunknál kedvezőbbre van szüksége.

A mi bizonytalan éghajlatunk alatt a fiatal növény nem fejlődhet erős törzssé, teljes virágzást nem érhet el, a szellemi alkotás sem jut teljes kifejezésre s ezért sok szó marad kimondatlan, sok gondolat félbeszakad, sok folyó már forrásánál elapad vagy legalább is nem adja ki szellemi erejének gazdagságát. Az egyén bármilyen erős is szellemileg, semmilyen erőfeszítéssel vagy siker-

rel nem tudja megváltoztatni ezeket a viszonyokat. Csak az összes szellemi erők egysége, közös kitartó tevékenysége, kulturális összevonása biztosíthatja társadalmunk szellemi értékeit és annak azt a jelentőségét, amire hivatva van egy fiatal kulturális társadalomban.”

K.

A munkaviszonyok Vojvodinában*) (Vasutasok, bányászok és földmunkások nélkül)

1. Az alkalmazott munkások száma :

	Vojvodina	Jugoszlávia
1930. \ évi	85 839	631.181
1936. \ átlag	94.981	616.209
1937. VII.	106.156	707.489
1937. VIII.	109.520	721.051
1936. VIII.	96.499	644.093
1937. IX.	108.204	716.664
1936. IX.	101.144	651.149

2. A munkanélküliek száma**):

1936. évi állag	52.361	436.589
1937. VI.	56.426	448 306
1937. VIII.	57.722	455.301
1937. XI.	57.546	480.477

3. Az átlagos munkabérek fejlődése :

	noviszádi kerületi	szombori munkásbiztosító területén	petrovgrádi szubotitcai területén	Vojvodinában	Jugoszláviában
1928. \ évi	26.49	22.90	22.34	21.33	22.90 (1930)
1936. \ átlag	18.46	16.57	15.55	15.36	16.64
1937. VII.	20.06	17.62	18.39	17.72	18.66
1937. VIII.	20.51	17.99	18.33	18.05	18.92
1936. VIII.	19.05	16.87	15.99	15.80	17.09
1937. IX.	20.75	18.01	18.22	17.77	18.69
1936. IX.	19.32	16.96	16.18	15.65	17.25

4. A létminimum viszonya az átlagos munkabérhez Suboticán :

	átlagos munkabér	létminimum	a munkabér a létminimumnál kisebb százalékával:
1937. VIII	18.05	27.56	34.50/o
1937. IX.	17.77	30.43	41.70/o

*) A Központi Munkásbiztosító Hivatal kimutatása alapján.

**) A Központi Munkásközvetítő Hivatal adatai alapján.

SZEMLE

Gyöngyösi Dezső: Sorsproblémák.
(Kisebbségi Könyvtár, 1937.) Megszoktuk már, hogy a jugoszláviai magyarság életkérdéseiről szólva, mindenki elsirja a maga bánatát, kesereg tehetetlenségünkön, megállapítja, hogy a helyzet tarthatatlan és végül is vagy a „nem lehet” savanyú pesszimizmusába süpped, vagy lapos ál-

talánosságokban tesz halvány célzást a boldog jövőre. Mindez annyira megszokott, hogy úgy vagyunk vele, mint a ponyvaregénnyel: alig kezdünk bele, máris tudjuk a végét.

Gyöngyösi nem tartozik azok közé, akik végnélküli sirámokkal, minden reális tartalmat és a dolgok lényegét nélkülöző tanulmányokkal teszik próbára a jóakarató olvasó türelmét. Összegyűj-